

Alberto Catalan

(UPNko idazkari nagusia)

astejorran

Fernando Barrena

(EHko Nafarroako parlamentarioa)

Nafarroako Bardea

Azken hilabeteotan gauza asko esan da Nafarroako Bardeari buruz, lurralde maite eta kutuna, batez ere Erriberako biztanleentzat. Hilabete hauetan guztietan ikusi ahal izan dugunez, Bardeaz gehien hitz egin duten erakunde eta talde askok —kanpotik jardun dutenek edo gutxiengoaren irizpidea defendatzen dutenek batez ere—, ez dute Bardea behar bezala ezagutzen.

Batzuek, atrebentzia handia erakutsiz, ez dute inguruko herritarren borondatea aintzat hartu, eta ekimen zoro eta lekuz kanpoak proposatu dituzte. Hala, bere garaian ez zuten nahi izan Parke Natural izendatzea eta orain horren alde sutsuki ari dira. Horien xedea ez da Erribera errespetatzea, baizik eta lurralde hori Gobernuari erasotzeko erabiltzea.

Union del Pueblo Navarro (UPN) alderdian oso garbi daukaguz egin behar den Bardean: arazoak zuzenean eragiten dienen hitza entzun behar dugu, nahiz eta haien iritziak gure gustukoak ez izan, eta, batez ere, herrialde horren autonomia errespetatu behar dugu, Bardeako Komunitatea erabaki asko hartzeko —erabilerari dagokionez— subiranoa dela onartuz. Bardea maitea, a ze pena! Bizi garen bitartean

beti dago esperantza, esaten da, eta egunen batean helburuek ez dituztela bitartekoak justifikatzen frogatu ahal izango dugu. Nafarroan azken urteetan gertatu bezala, denborak, inork —ezta politikak ere— manipulatu ezin duen epaileak, gauzak bere tokian jarriko ditu.

Horregatik, konponbide praktikoak behar ditugu, Erriberako herritarren nahiak lehenbailehen bete daitezen lagunduko dituztenak.

Beste gauza batzuen artean, Bardeako Komunitateak jabetza erabileradunaren eskumenaz gain (lurra erabiltzako eta gozatzeko eskumena) zuzeneko jabetza (lurraren jabe izateko eskumena) ere izan behar luke; eskumen hori Espainiako Estatuaren esku dago gaur egun.

Gainera, argi izan behar dugu, egoera kontuan hartzen ez duten ekimenek beste ekimen batzuk ekartzen dituztela bueltan jabetza zuzena dutenen eskutik, egin-erantzun printzipioari jarraituz; hainbat kasutan

xedea istiluak sortzea izan baita, eta horrek Bardeako lurren desjabetza ekar dezake.

BARDEA

Orain Parke Natural izendatzeko eskatzen dutenen xedea lurralde hori Gobernuari erasotzeko erabiltzea da

JABETZA

Jabetza erabileradunaren eskumenez gain, zuzenekoa ere izan behar luke, baina eskumen hori Estatuaren esku dago

Erredakzioan itzulia

Burujabetza versus ke-saltzaileak

Ezker Abertzaleak *Burujabetza da bakea* goiburupean pasa den astean burututako greba eta mobilizazio orokorra zein Aberri Egun bera, burujabetzaren bidean egin diren lehendabiziko urrats mobilizatzaile handiak izan dira. Greba eta mobilizazio orokorrerako deialdiari jarraituz mobilizatutako jende kopurua ikusirik, balorazio koalitatibo zein kuantitatibo baikorra baino ezin da egin. Halaber, Aberri Egunaren ospakizunetan Udaltzarak antolatutako ekitaldiak zein EHk Iruñean egindako manifestazioak jendetsuak gertatu ziren.

Erantzun horrek oso sententzia onak utzi ditu Ezker Abertzalearen baitan, aldez aurretik planteatutako helburuak era egokian bete baitira milaka euskaldunek konbentzimendu osoz eman duten atxikimenduaren bidez. Herriz herri, milaka ahots altxatu dira justizian eta burujabetzan oinarria izan behar duen bake sendo eta iraunkorraren alde, munduko edozein tokitan gertatzen den gisan. Hain zuzen, Ezker Abertzalearen ildo politikoa nazioarteko zuzenbidean oinarritzen da: munduko edozein herri bere etorkizuna erabakitzeke eskubidea du. Horrela biltzen da adibidez espainiar eta frantziar Estatuak sinatutako Helsinkiko Itunean (1975), non bere 8. oinarrian «herrien berdintasuna eta determinazio librerako eskubidea» jasotzen den.

Aljeriarrek, txekiarrek, lituanierrek,

frantsesek eta espainiarrek bezala, euskaldunok burujabetzarako eskubidea dugu. Europako hizkuntza eta kultura zaharrenaren jabe den herri honek eskubide osoa du bere etorkizuna erabakitzeke kanpoko inolako eskusartzerik gabe, Lizarra-Garazi Akordioan zehazten den gisan. Eta burujabetzarako subjektua zehaztuta dago dagoeneko: Euskal Herriaren sei lurraldeetako euskal herritarrok eskubide horien subjektuak gara eta, beraz, autodeterminazio eskubidea duen euskal komunitatea

osatzen dugu. Burujabetza, demokrazia eta bakea lortzeko biderik zuzenena da. Bi estatuen ukazioaren aurrean bide bakarra gelditzen zaigu Euskal Herriaren eraikuntzaren ildoan: nazioartean aitortzen diren herrien eskubide zibil eta politiko subjektuaren

kontsiderazioa lortzea. Horretarako nazio eraikuntzak berezko egiturak behar ditu nazioartean, Euskal Herria herri gisa ordezkatuko dituen egiturak alegia.

Beraz, Euskal Herriak behar duen marko politiko berriaren aldeko apustua burujabetza eta lurraldetasunaren ikuspegitik baino ezin da marraztu eta testuinguru horretan kokatu behar dira Gasteizko Parlamenturako hauteskundeak zein instituzio horretatik marko berriaren alde egin daitekeen lana. Maiatzaren 14a eta geroako ariketa matematikoak, parametro horietan kokatu behar dira; gainontzekoa, kea saltzen aritzea da.

ERAIKUNTZARAKO BIDEA

Nazioartean aitortzen diren herrien eskubide zibil eta politikoen subjektua onartzea lortu behar da: Euskal Herria ordezkatzeko egiturak

gogoraturaz

Joxan Elozegi

DUELA 105 URTE

Lizardi

1896ko apirilaren 18an sortu zen, Zarautzen, Jose Maria Agirre Egaña, Lizardi poeta eta idazle handia. Etxe oneko semea zen Lizardi, handikien ekarriaz munduratu amaren aldetik, eta euskara auzoan bizi izan zen lehenengo urteetan, aldameneko ezjakinen mintzaira baitzen ordurako euskara jauntxo burgestu berrien etxean. Hamar urte zituela, Tolosara aldatu ziren Agirretarrak eta hantxe egin zituen Lizardik gaztaroko ikasketa nagusiak. Urte haietan hasi zen bere herriko egoeraz eta arazoez axolatzen, erdipurdi zerabilen euskarari itxura ematen, munduaren ertz bihurriak bere baitara ekartzen saiatzen.

Zuhurtzia eta apaltasuna lagun ageri dute ezagutu zuten guztiek. Hamazazpi urte zituela hil zitzaion aita eta lanean

hasi behar izan zuen, bizibideari ganoraz heltzearen. Libre egin zituen zuzenbide ikasketak, eginahalarik nekea ukatu gabe, egunoroko lana utzi gabe, zintzo beti. 1917an hasi zen idazten, olerkiak, ipuinak, artikulak, eta garai hartan hertsatu zituen jeltzaleekiko loturak.

Urte bihurriak etorri ziren ondoren, diktadura haien buruan. 1923an ezkondu zen Lizardi eta metalezko sareak lan-

tzen zituen fabrika bateko gerente hasi. Lana, etxea, eginbide politikoa, kultura, euskal pizkundea eta literatura. Puri-purian dago egungo egunean literatura-kritika, erruz dira tesiak, antitesiak, sintesiak eta protesiak han eta hemen agertzen. Deus gutxi diote, ordea, idazleen alderdi arruntenei buruz, haien egunoroko bizimoduari, lanari, familiari eta abarri buruz. Poeta dotorea, idazle osoa,

behatzaile zorrotza, eragile adoretua, gizon ernaia, pertsona fina zen Lizardi, ez ordea apaiza, «katolikotasun galtzaduna» aldarrikatu bazuen ere, ez zen mundutik aparte bizi, ez zuen bere patua madarikatu, eta lanean ibili zen, zintzo beti. 1933ko martxoaren 12an hil zen Lizardi ondiko gogorrean, gazte hil ere.

«Ay mi Lizardi!, hermanito, cuando escuchas tus palabras, comprendo que mis canciones cuentan aún menos que el agua», kantatu zion Gabriel Celayak umil antzean. «Ayúdame, hermanito poeta, en mi camino». Ez da poesia giza tresna errazenetakoa, baina zer dela-eta «hermanito» Gabriel Celayak Lizardiri, hernaniarra askoz gazteagoa izaki? Badu erdarak larderia, isilik ezin duen nagusikeria.